

Välkommen till
Nyhetsbrev nr 29
från Kalle Eriksson och Bjäreförlaget.

Birgit Nilsson
föddes 17 maj 1918. Det innebär, att hon den 17 maj i år skulle ha fyllt 95 år.

Den dagen blir det stora och omfattande hyllningar för kommunens och bjärebygdens mest kända och hyllade invånare genom tiderna. Kl 14.30 blir det avtäckning av den skulptur, som det likaledes berömda konstnärsparet, Ulla och Gustaf Kraitz, har skapat, och som kommer att vara placerad på Dalmanska tomten i Båstad.

Det blir - som sig bör - ett pampigt program. Högtidstalet hålles av Musikdirektören vid Musikhögskolan i Malmö, Sixten Nordström. Vidare får vi lyssna till operasångare Michael Weinius.

Lars Roos, Birgits ackompanjator under många år - ute i vida världen och hemma i samband med Birgits konserter i V. Karups kyrka, avtäcker skulpturen.

Det lär bli hög kändisfaktor i Båstad denna 17 maj. Många ur Sveriges musikelit - och övriga delen av den s.k. kultureliten - lär vilja vara med vid detta tillfälle. Arrangör för skulpturinvigningen är Båstads kommun. Redan kort efter det att Birgit avlidit 2005, bestämde sig kommunen för att i någon form hylla minnet av sin stora stjärna. Nu blir det verklighet.

Såväl denna dag som under hela veckoslutet fortsätter hyllningsaktiviteterna. Birgit Nilsson Museum anordnar samma dag en Birgit-afton i V. Karups kyrka. Efter konserten avrundas kvällen med samkväm för inbjudna i Birgit Nilsson museum. Helgen går i körsångens tecken i flera kyrkor i Bjäre. Kl 18 på söndagen blir det festivalkonsert i V. Karups kyrka.

Eda mer ost

Mina små utflykter i språkets underbara värld har inspirerat några av Nyhetsbrevets läsare att plocka i sina egna lager av små historier - bl.a. i avdelningen dialekter. Birgitta Thronée har bidragit med denna: Skåningen står och läser på reklamskylten. Kummin och edamerost. Han gav detta sin egen tolkning: Kum in och eda mer ost.

Tack Birgitta.

(För den som inte känner sig hemma i gamla tiders skånska dialekt kan jag nämna att "eda" betyder äta.)

Har du något bidrag om språk - dialekter mm är du förstås välkommen. Skicka till kalle@bjarenet.com

"Stranden välsignas genom något skeppsbrott"

"Under vintermånaderna saknar befolkningen helt och hållet sysselsättning, enär det är förenat med besvär att anskaffa agn till torskfiske, hvartill annars vore tillfälle ända till i mars månad, då rödspettefisket börjar och fram på sommaren sillfiske. Under hela denna tid anlitas Krediten hos handlande och invänta, att stranden skall "välsignas" genom något skeppsbrott, och merendels inträffar hvarje år någon strandning, som då gifver befolkningen god förtjenst."

De här raderna hittar jag i en rapport från provinsialläkaren i Ängelholm avseende 1885 och som omfattar alla de kommuner, som ingick i distriktet, dvs delar av nordvästra Skåne.

Dessa årliga rapporter från provinsialläkaren tog upp samhällsfrågor i stort. I första hand förstås sådant, som hade beröring med hälso- och sjukvård. Det innebar, att faktorer som brist på sysselsättning redan då ansågs ha betydelse för det allmänna hälsoläget bland befolkningen. I övrigt är det bl.a. de sanitära förhållandena, spridningen av smittsamma sjukdomar, tillgången på rent vatten o.dy. som behandlas i rapporterna.

Tack vare en person i Bjäre, Gerd Andersson, som insett det historiska värdet av dessa rapporter och därför sammanställt dem i en trycksak, har jag nu kunnat ta del av detta. Rapporterna omfattar tiden 1879 - 1900.

Jag hoppas få möjligheter att i någon form få möjlighet att redogöra för dessa rapporter. Under alla förhållanden kommer det att ske på min hemsida. Kolla den framöver.

"Der är bugt en stor fyr på Väderön"

Frågan om att stranden blir "välsignad med vrak" träffar jag på då och då i gamla handlingar. Senast gjorde jag det i samband med arbetet med boken Bjärebör berättar om Bjäre. I ett brev år 1884 till sjökaptan Janne Nilsson från brodern hemma i Ramsjö kan vi läsa:

" Nu er der bugt en fyr på Hallands Väderö med stimwysla. Den kommer alls intet att göra torekovsboarna stor tjenst..."

Det här får mig att fundera: Det var kanske inte bara en skröna det där med bönen i Torekovs kyrka om... "släck fyren på Väderön.." ??

Tången - "en sanitär olägenhet"

I provinsialläkarens rapport tas även upp ett sanitärt problem i Torekov. Tången som "af stormar vräkts upp på stranden, af kringboende bönder upplagts i högar, hvarefter varje hög tillhör den, som lagt ihop den och kunde afhämtas när som helst, hvilket ofta dröjde länge nog. Under tiden inträdde jäsning i högarna och kolossalt med flugor utvecklades."

Det var inte bara dessa högar som orsakade problem. Det var också när " den ruttnande tången i otäta åkdon körde genom fiskeläget."

Minns du filmen?

När jag träffar på den här frågan om att vår kust "välsignas med" strandade fartyg, kan jag inte hindra mina tankar att gå till den gamla filmklassikern med Spencer Tracy i huvudrollen.

När filmen börjar är det söndag. Kyrkan i den lilla församlingen på den klippiga kusten är fylld. Prästen predikar. Plötsligt börjar det bli oro nere i kyrkbänkarna. Det viskas. Ett besked tycks gå från den ene mannen till den andra. Man ser i ansiktena att uppmärksamheten inte längre är på det som predikas. Snart får den ene efter den andre av männen "behov" av att gå ut. Strax är det en ström av "behövande" som lämnar kyrkan - mitt under predikan. Till sist når nyheten ända upp i predikstolen. Nu blir även prästen behovande. Avslutar snabbt predikan och lämnar den nu ganska tomma kyrkan. Nere vid stranden är det folksamling. Ett fartyg har strandat på de vassa klipporna! Snart är aktiviteten i full gång. Fartygets last skall bärgas. Snabbt. Snart kan tullen dyka upp..!

Lasten visar sig bestå av whisky. Massor av whisky!!

Var det inte just så filmen hette?? "Massor av whisky". Du får gärna hjälpa mig att minnas.

I dansen tecken.

Den senaste tiden har för min del gått i dansens tecken!!! För att inte de läsare som känner mig och mina talanger som dansör (dvs, brist på dylika talanger!!) skall sätta kaffet i vrångstrupen, kan jag genast meddela, att mina aktiviteter har bestått i att gräva fram våra gamla dansbanors historia. Den historiken börjar på den tiden när bjäreborna dansade på bara marken. Byns träffpunkt för ungdomarna. Ett vägskäl. En glänta i skogen. En enebacke..

"Det var dans bort i vägen.."

Jag har haft förmånen att kunna intervjuva flera äldre bjärebor som, tillsammans med vad jag hittat i gamla dokument, kunnat lotsa mig fram genom denna del av bjärebygdens historia.

Till sommaren hoppas jag kunna presentera en del av denna historik för att sedan följa upp det hela inom något år. Det finns redan några glimtar på min hemsida. Flera kommer. Under tiden är du, som har något att berätta om gamla dansbanor, välkommen att höra av dig.

Den glömda dalen.

Det här med platser som fungerat som ungdomens träffpunkter leder mig till en plats som förr var en känd och uppskattad träffpunkt: Hallavara Dal. Naturen själv har skapat platsen. En djup ravin som en liten bäck under årtusenden av grävande genom jordlagren har åstadkommit. Nu bjuder denna dal på stora naturupplevelser. För ett par generationer sedan var denna plats ett ofta använt mål för söndagsutflykten. Här ställde ungdomarna i byn till med dans på en liten jordplätt, som var någorlunda jämn att dansa på.

Hallavara dal finns inte med i några turistbroschyrer. Ingen skylt talar om hur man kan nå platsen. Den är gömd - och glömd - utom för de närboende. Annorlunda var det i början av 1900-talet. Då ordnades hästskjutsar från hotellen i Båstad till Hovs Hallar - och till Hallavara dal! Båstads badgäster i början av 1900-talet var därför väl bekanta med Hallavara dal. Patrik Haller, hembygdsforskaren och författaren, bodde intill Hallavara dal. Han har skrivit åtskilligt om den, bl.a. i "Boken om Hov, Torekov, Båstad och V. Karup."

Den boken utkom dock 1950.! Svår att komma över.
Nu är dalen pratiskt taget glömd av allmänheten. Därför dessa rader.
Jag siktar på att åstadkomma fler rader på hemsidan.

Vad gjorde kommunens estetiska råd?

För en tid sedan skjutsade jag en person som inte varit i Båstad och Bjäre på länge. Vi åkte bl.a. från Ö. Karup in mot Båstad. Han upptäckte de stora affärskomplexen som nu byggts mellan vägen och Hallandsås. Min bekantning blev förskräckt: " Är detta Båstad??. Vad har i så fall hänt med idyllen Båstad??! Ludvig Nobels Båstad!!" "Dessa jättebyggklossar... Vad gjorde kommunens estetiska råd när det här beslutet togs.?!."

Jag förklarade att något speciellt estetiskt råd förmodligen inte finns i den kommunala organisationen. Fick hålla med om att det kanske inte varit så dumt.

Kolla hemsidan

Några exempel på artiklar mm:

- *Titthål in i en svunnen tid.
- *Bild gav släktsaga.
- * En tid av teknikens under
- *Glimminge Plantering
- *Vår bjärehistoria i bild
- *Birgit Nilsson
- *Nyhetsbrev

Under rubrikerna Efterlysningen liksom under Blogg hittar du bilder till vilka vi söker information.

Under rubriken Böcker finns praktiska upplysningar om de böcker, som jag utgivit.

Bildarkivet växer.

I min dator växer bildarkivet ständigt. Jag fotograferar flitigt. Vidare kommer det bilder från intresserade bjärebor, som vill att jag skall ta hand om gamla foton. I den digitala delen av bildarkivet finns nu över 26 000 bilder.

Den analoga delen av mitt arkiv - ca 20 000 pappersbilder plus många negativ
- har redan överlämnats till kommunen för att ingå i det kommunala arkivet.

Även du kan efterlysa.

Det händer att bjärebor ber mig om hjälp med upplysningar kring gamla fotografier eller annat som rör Bjäre och dess historia. I den mån jag kan svara, gör jag det - givetvis. Om jag inte kan svara finns en annan möjlighet: att låta frågan gå vidare till läsarna av mina Nyhetsbrev. Sådana Efterlysningar har hittills gett goda resultat. Har du något du söker svar på inom det här ämnesområdet? Hör av dig så försöker jag stoppa in din fråga i ett kommande Nyhetsbrev.

Till sist

den vanliga uppmaningen: Om du i fortsättningen inte vill ha mina Nyhetsbrev, meddela mig i ett mejl.

Kalle Eriksson
Bjäreförlaget.
Hallavaravägen 102
269 91 Båstad
Tel. 0431-365332